

Η ΤΡΑΓΕΔΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Θρησκευτικό δράμα με κωμικά ίντερμέδια, άγνωστου ποιητή,
που παραστάθηκε στις 29 Δεκεμβρίου 1723 στη Ναξία

Κριτική έκδοση με εισαγωγή, σημειώσεις και γλωσσάριο

Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης (†)

Βάλτερ Ποϋχνερ

Οι Πανεπιστημιακές Έκδόσεις Κρήτης
είναι τμήμα του Ίδρυματος Τεχνολογίας και Έρευνας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
Ίδρυτική δωρεά Παγκρητικής Ένώσεως Αμερικής
ΗΡΑΚΛΕΙΟ 1999

ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

'Η υπόθεση

Υπόθεση τῆς τραγωδίας εἶναι τὸ μαρτύριο τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, ἀξιωματοῦχου τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ποὺ καταδικάζεται ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιανὸν σὲ θάνατο, ἐπειδὴ δὲν ἀποκηρύσσει τὴ χριστιανικὴ πίστη. Στὴν ἀρχὴ καθεμιᾶς ἀπὸ τὶς πέντε πράξεις προστίθεται διδακτικὸς πρόλογος ποὺ συνοψίζει τὰ συμβάντα τῆς πράξης ποὺ θὰ ἀκολουθήσει. Στὸ τέλος ὑπάρχει ἓνας ἐπίλογος καὶ ἓνας ἐπίλογος («ὕστερινός»). Τὰ κωμικὰ («Διλουδία») ἀποτελοῦνται ἀπὸ τέσσερις πράξεις καὶ παίζονται προφανῶς ὡς ἰντερμέδια ἀνάμεσα στὶς πράξεις τῆς τραγωδίας. Ἐνῶ ἡ ὑπόθεση τῆς τραγωδίας ἔχει πολλὰ δρῶντα πρόσωπα, τὸ κωμικὸ μέρος περιορίζεται σὲ τρία.

Μετὰ ἀπὸ τὸν συμβατικὸ πρόλογο (στ. 1-20), ἡ Α' πράξη ξεκινάει μὲ μιὰν ἐπίσημη σκηνὴ (α' στ. 21-69) στὴν αὐλὴ τοῦ Μαξιμιανοῦ, μὲ «κὀρτεγιάνους καὶ βάρδιες»· ἡ σκηνὴ ἐμφανίζει τὸν Δημήτριο τιμῶμενο ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα: τὸν κάνει ὑπατο τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Θεσσαλίας, ἐγχειρίζοντάς του ἓνα σπαθὶ «διὰ σημάδι τῆς ἀγάπης» (στ. 47-48). Παρῶν εἶναι καὶ ὁ ἀγαπημένος ἀνιψιὸς τοῦ αὐτοκράτορα Γαληνός (ἢ Γαλιανός), ποὺ θαυμάζει τὶς ἀρετὲς τοῦ νεαροῦ Δημητρίου· οἱ δύο τους εἶναι ἐπιστήθιοι φίλοι. Ὁ Δημήτριος κρυφὰ λυπᾶται τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν ἀνιψιό του, γιατί δὲν εἶναι φωτισμένοι. Σὲ ἐμπιστευτικὴ συνομιλία (σκηνὴ Α'β' στ. 70-116) ἀνάμεσα στοὺς δύο φίλους, ὁ Δημήτριος ἐκμυστηρεύεται στὸν Γαληνὸ πὼς στὴ Ρώμη, ὅπου βρισκόταν, ἔγινε Χριστιανὸς καὶ θέλει νὰ μείνει Χριστιανὸς ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Τὰ λόγια αὐτὰ ἀκούει ὁ δόλιος αὐλικὸς Βάρρος, ποὺ ἐμφανίζεται στὴ σκηνὴ Α'γ' (στ. 117-126), δῆθεν γιὰ νὰ προσκυνήσει τὸν Γαληνὸ. Ἀποκαλεῖ τὸν Δημήτριο «ἐχθρὸ τῆς πίστεως μας». Ὁ Γαληνὸς τὸν διώχνει. Οἱ φίλοι συνεχίζουν τὴ συνομιλία τους περὶ Χριστιανισμοῦ (Α'δ' στ. 127-174), καὶ ὁ Δημήτριος μυεῖ τὸν Γαληνὸ στὴ νέα θρησκεία· ὡστόσο δὲν θὰ

ἤθελε νὰ ἀποκαλυφθεῖ ἀκόμα ὁ κρυπτοχριστιανισμὸς του, γιατί θὰ κινδύνευαν ἄλλοι Χριστιανοί. Ὁ Δημήτριος δὲν προλαβαίνει νὰ ὀλοκληρώσει τὸν προσηλυτισμὸ του, ὅταν ἐμφανίζεται στὴ σκηνὴ Α'ε' (στ. 175-184) ὁ Καρινός, ποὺ φέρνει μῆνυμα ὅτι ὁ αὐτοκράτορας καλεῖ τὸν Γαληνὸ. Στὴ σκηνὴ Α'στ' (στ. 185-198) ὁ Δημήτριος ὑποψιάζεται τὰ συμβάντα, ἀλλὰ ὁ Γαληνὸς τὸν καθησυχάζει καὶ φεύγει. Μόνος του ὁ Δημήτριος συλλογίζεται μήπως ἦταν σφάλμα νὰ φανερώσει στὸν Γαληνὸ τὴν πραγματικὴ του πίστη, ἔχει ἐμπιστοσύνη ὅμως στὴν ἐχεμύθεια τοῦ φίλου. Δὲν προλαβαίνει νὰ ὀλοκληρώσει τὶς σκέψεις αὐτές, ὅταν ἐμφανίζονται δύο στρατιῶτες, οἱ Λύσανδρος (ἢ Ἀλίσανδρος) καὶ Ἀλφόριος (σκηνὴ Α'ζ' στ. 199-228), ποὺ συλλαμβάνουν τὸν Δημήτριο καὶ ἀπαιτοῦν νὰ παραδώσει τὸ σπαθὶ του στὸν αὐτοκράτορα. Ὑστερα ἀπὸ σύντομη ἀντίσταση, τοὺς τὸ παραδίδει «διὰ σημάδι τῆς δούλεψής» του.

Καὶ ἡ Β' πράξη ξεκινάει μὲ ἀφηγηματικὸ πρόλογο (στ. 1-18) καὶ ἔχει ὡς α' σκηνὴ μιὰ συνάντηση τοῦ ἐπισκόπου Κάλλιστου μὲ τὸν κρυπτοχριστιανὸ Ἀγαπητό (στ. 19-100), τὸν ὁποῖο ἐνισχύει στὴν πίστη του. Ἀποφασίζουν νὰ ἐνδυναμώσουν τὸν Δημήτριο, ποὺ ἔχει ἤδη ριχτεῖ στὶς φυλακές· ὁ Ἀγαπητὸς ὡς αὐλικὸς μπορεῖ νὰ κανονίσει μιὰ τέτοια συνάντηση. Ὁ Κάλλιστος τοῦ παραδίδει καὶ ἓναν Ἐσταυρωμένο, νὰ τὸν δώσει στὸν Δημήτριο γιὰ πνευματικὴ ἐνίσχυση. Ἡ σκηνὴ β' (στ. 101-146) δείχνει τὸν Μαξιμιανὸ καὶ τοὺς αὐλικούς· ὁ αὐτοκράτορας εἶναι συγχυσμένος, γιατί ὁ εὐνοούμενός του τόλμησε νὰ προσπαθήσει νὰ προσηλυτίσει τὸν ἀνιψιό του. Ὁ Βάρρος καὶ οἱ ἄλλοι συμβουλάτορες, Κελιανός, Καρινός καὶ Σοστένες, τὸν βεβαιώνουν γιὰ τοῦ πράγματος τὸ ἀληθές, καὶ ὁ Μαξιμιανὸς ἀποφασίζει τὸ θάνατο τοῦ Δημητρίου. Ἡ σκηνὴ γ' παρουσιάζει μιὰ σύντομη συνομιλία τοῦ αὐτοκράτορα μὲ τὸν Κελιανὸ (στ. 147-170), ὁ ὁποῖος τὸν προτρέπει νὰ δοκιμάσει πρῶτα τὸν Δημήτριο, μήπως ἀλλάξει γνώμη καί, στὴν περίπτωση αὐτῆ, νὰ τοῦ δώσει χάρη. Στὴν ἐπόμενη σκηνὴ (δ' στ. 171-260), φέρνουν τὸν Ἅγιο σιδηροδέσμιο μπροστὰ στὸν αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος συμπεριφέρεται στὴν ἀρχὴ συμφιλιωτικὰ (βγάζουν τὰ σίδηρα τοῦ Δημητρίου)· ἀλλὰ ὅταν ὁ Ἅγιος ἐπιμένει στὴν πίστη του καὶ ἀντιστέκεται στὴν

ἐπιθυμία τοῦ ἄρχοντα: «ἀφ᾽ ὅτι τὰ νεωτερικὰ καὶ ὅλα τὰ παραμύθια» (στ. 193), ὁ αὐτοκράτορας ὀργίζεται ἐκ νέου, καὶ μετὰ ἀπὸ μιᾶς στιχομυθικῆς ἀντιπαράθεσης, ὅπου ὁ Μαξιμιανὸς τὸν ἀποκαλεῖ προδότη, γιατί θέλησε νὰ προσηλυτίσει καὶ τὸν ἀνιψιὸ του, δίνει διαταγὴ νὰ τὸν θανατώσουν. Στὴν ἐπόμενη σκηνή (ε' στ. 261-280), μὲ τοὺς συμβουλάτορες καὶ τὸν αὐτοκράτορα, μιὰ πρόταση τοῦ Κελιανοῦ θὰ ἀναστείλει ἐκ νέου τὴν ἐκτέλεση: ἐπειδὴ μὲ τὸ θάνατο τοῦ Δημητρίου θὰ πληγωθεῖ βαθιὰ ὁ Γαληνὸς καὶ ὑπάρχει φόβος ἀκόμα καὶ νὰ αὐτοκτονήσῃ, κρίνεται πὼς θὰ ἦταν προτιμότερο νὰ ἀναβληθεῖ προσωρινὰ ἡ ἐκτέλεση τῆς θανατικῆς ποινῆς. Δίνει ἐντολὴ τότε ὁ αὐτοκράτορας νὰ ματαιωθεῖ ἡ ἐκτέλεση. Στὴ σκηνή στ' (στ. 281-322) συνεχίζεται τὸ συμβούλιο καὶ ὁ Κελιανὸς κάνει δύο προτάσεις, ποὺ γίνονται δεκτές: 1) νὰ ἐξεταστεῖ πόσο βαθιὰ ἔχει ριζώσει στὸν Δημήτριον ἡ χριστιανικὴ πίστη, καὶ ὁ φίλος του Ἀγαπητὸς νὰ προσπαθήσῃ νὰ τὸν ξαναφέρει στοὺς κόλπους τῆς εἰδωλοατρίας, καὶ 2) νὰ ἐξεταστεῖ, πρὶν ἀποφασιστεῖ ὅτιδῆποτε, πόσο βαθιὰ εἶναι ἡ φιλία τοῦ Γαληνοῦ γιὰ τὸν Δημήτριον: γιὰ τὴν ἐξακριβώση αὐτῆς τῆς ὑπόθεσης, προτείνεται νὰ φέρεῖ ὁ Καρινὸς τὴν ψεύτικη εἰδηση γιὰ δῆθεν θάνατο τοῦ Δημητρίου, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ δεῖ τίς ἀντιδράσεις τοῦ Γαληνοῦ.

Καὶ οἱ δύο ἑντριγκες θὰ ἀποτύχουν στὴν Γ' πράξη, ποὺ ἀρχίζει πάλι μὲ πρόλογο (στ. 1-22) καὶ συνεχίζεται μὲ τὴν α' σκηνή (στ. 23-43), ἡ ὁποία δείχνει τὸν Ἀγαπητὸ νὰ ἐκτελεῖ τὴν ἀποστολὴ του: φυσικά, ὅμως, δὲν προσπαθεῖ νὰ ἀποτρέψῃ τὸν Δημήτριον ἀπὸ τὸ χριστιανισμό, ἀλλὰ ἀντίθετα τὸν ἐνδυναμώνει νὰ μείνῃ σταθερὸς στὴν πίστη του. Ὁ Δημήτριος τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ στείλῃ γιὰ πνευματικὴ παρηγοριὰ τὸν ἐπίσκοπο Κάλλιστο, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζεται ἀπὸ μόνος του (σκηνή β', στ. 44-122) καὶ προσφέρει στὸν Δημήτριον πνευματικὴ συμπαράσταση. Ἀπὸ κοινοῦ ἀποφασίζουν νὰ ὑποστεῖ ὁ Δημήτριος τὸ μαρτύριο. Στὴν ἐπόμενη σκηνή (γ' στ. 123-169), ὁ Ἀγαπητὸς πληροφορεῖ τοὺς Βάρρο καὶ Καρινὸ ὅτι ὁ Δημήτριος εἶναι ἀποφασισμένος νὰ τεθάνῃ παρὰ νὰ προδώσῃ τὴν πίστη του καὶ φανερώνῃ, ἄθελά του καὶ τὰ δικά του φρονήματα. Τότε συσκέπτονται οἱ δύο αὐλικοὶ (σκηνή δ' στ. 170-189) καὶ ἀποφασίζουν νὰ

πληροφορήσει ὁ Βάρρος τὸν αὐτοκράτορα γιὰ τὸν κρυπτοχριστιανισμό τοῦ Ἀγαπητοῦ, ἐνῶ ὁ Καρινὸς μένει νὰ συναντήσῃ τὸν Γαληνὸ γιὰ νὰ ἐκτελέσει τὴ δική του ἀποστολή (σκηνή ε' στ. 190-197, Καρινὸς μοναχός). Ὅμως αὐτὴ παίρνει ἀπρόσμενη τροπὴ (σκηνή στ' στ. 198-295): στὴν ἀρχὴ ὁ Γαληνὸς δὲν πείθεται γιὰ τὸ θάνατο τοῦ φίλου του καὶ, ὅταν ἀρχίζει νὰ τὸ πιστεύει, ξεσπώντας σὲ θρήνους, ρίχνει τὸ φταίξιμο στὸν δόλιο αὐλικὸ καὶ ἀπειλεῖ νὰ τὸν σκοτώσῃ γιὰ νὰ πάρῃ ἐκδίκηση· τότε αὐτὸς ἑντρομος ἀρχίζει νὰ παρακαλεῖ γιὰ τὴ ζωὴ του, ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ τὸ τέχνασμα καὶ, ἐπειδὴ ὁ ἑξάλλος Γαληνὸς δὲν τὸν πιστεύει, φέρνει τελικὰ τὸν ἴδιον τὸν Δημήτριον ἀπὸ τὴ φυλακή. Ἔτσι ἀκολουθεῖ νέα ἐκτενὴς συνάντηση τῶν δύο φίλων (σκηνή ζ' στ. 296-378), ὅπου ἐκτυλίσσεται ὁ συγκινητικὸς ἀποχωρισμός. Ἡ παρεξήγηση, ὅπου ὁ Δημήτριος πιστεύει ὅτι ὁ Γαληνὸς μίλησε στὸν αὐτοκράτορα γιὰ τὴν κρυφὴ του πίστη, ξεδιαλύνεται γρήγορα, ὁ Δημήτριος ὅμως βάζει τὸ μαρτύριο πάνω ἀπὸ τὴ φιλία καὶ ἀποχωρεῖ, ἀφήνοντας μόνον τοῦ στὴ σκηνὴ τὸν Γαληνὸ, ὁ ὁποῖος ἀποφασίζει νὰ παρακαλέσῃ τὸ θεῖο του νὰ δώσει χάρη στὸν Δημήτριον. Ἡ σκηνή η' (στ. 379-446), ποὺ εἶναι πρόσθετη, δείχνει δύο κρυπτοχριστιανοὺς ἄρχοντες τῆς αὐλῆς, τὸν Μάσιμο καὶ τὸν Σίλβιο, σὲ συνομιλία τους, ὅπου ἀποκαλύπτουν ὅτι καὶ ὁ Ἀγαπητὸς εἶναι ἕτοιμος νὰ ὑποστεῖ τὰ μαρτύρια.

Ἡ Δ' πράξη, μετὰ ἀπὸ τὸν σύντομο πρόλογο (στ. 1-16), παρουσιάζει τὸν καταδότη Βάρρο μπροστὰ στὸν αὐτοκράτορα (σκηνή α' στ. 17-80) νὰ τὸν συμβουλεύει νὰ σκοτώσῃ τὸν Δημήτριον γιὰ παραδειγματισμό. Τὸ φρόνημα τοῦ Ἀγαπητοῦ ἔχει ἀποκαλυφθεῖ καὶ ἡ ἐντολὴ γιὰ τὴ θανατικὴ ποινὴ του ἔχει ἤδη δοθεῖ. Παρουσιάζεται ἕνας στρατιώτης, ὁ Ἀλφόριος, καὶ ἀναφέρει τὴν ἐκτέλεση τοῦ Ἀγαπητοῦ στὴ φυλακὴ, ὅποτε «ἀνοίγει ἡ σένα» καὶ δείχνεται τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρα. Στὴ σκηνή β' (στ. 81-88) ὁ Μαξιμιανὸς ὁμολογεῖ στὸν Κελιανὸ πὼς τοῦ εἶναι δύσκολο νὰ σκοτώσῃ τὸν Δημήτριον λόγῳ τῆς στενῆς φιλίας του μὲ τὸν Γαληνὸ. Τότε, ὁ τελευταῖος διακόπτει τὴ συνομιλία (σκηνή γ' στ. 89-146). Μετὰ ἀπὸ ἀβρότητα καὶ δυσφορίες καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, ὁ αὐτοκράτορας δὲν ἀκούει τίς παρακλήσεις τοῦ ἀνιψιοῦ του καὶ παραμένει ἄκαμπτος: ἂν δὲν ἀλλάξει φρό-

νημα ὁ Δημήτριος, θά πεθάνει. Ἡ ἐπόμενη σκηνή (δ' 147-198) δείχνει τὸν Γαληνὸ σὲ ἓναν ἐπώδυνο μονόλογο ἀπελπισίας, πού κλιμακώνεται ὥσπου νὰ λιποθυμήσει, ἐνῶ τρέχουν οἱ «πάγοι» καὶ ὁ Λύσανδρος μὲ τὸν Ἀλφόριο νὰ τὸν βοηθήσουν. Γιὰ νὰ τὸν κάνουν νὰ συνέλθει, τοῦ φέρνουν τὸν Δημήτριο ἀπὸ τὴ φυλακὴ. Ἔτσι ἀκολουθεῖ ἡ τρίτη καὶ στερνὴ συνάντηση τῶν δύο φίλων (σκηνὴ ε' στ. 199-260). Ἡ ἀντιπαράθεση φιλίας καὶ πίστεως γίνεται ἀκόμα πιὸ ἔντονη: ὁ Δημήτριος ἀπορρίπτει τὴν πρόταση τοῦ Γαληνοῦ νὰ προσποιηθεῖ πὼς ἀποκηρύσσει τὸ χριστιανισμὸ μένοντας κρυφὰ πιστὸς στὸ φρόνημά του, καὶ ὑποστηρίζει ὅτι κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ διακηρύσσει τὴν πίστη του. Ὁ Γαληνὸς δὲν θὰ σταθεῖ ἐμπόδιο στὸ μαρτύριό του. Μὲ τὸ παράπονο ὅτι μ' αὐτὸν τὸν τρόπο σκοτώνει καὶ τὸν ἴδιο, ὁ Γαληνὸς ἀποχωρεῖ ἀπαρηγόρητος. Ὁ Δημήτριος μένει μόνος του στὴ σκηνή (σκηνὴ στ' 261-302), προσεύχεται καὶ φιλάει τὸ σταυρὸ, ὥσπου ὁ «σουλτάδος» τὸν ὀδηγεῖ πίσω στὴ φυλακὴ.

Ἡ Ε' πράξι, μετὰ ἀπὸ ἓναν ἐκτενέστερο πρόλογο (στ. 1-32), ξεκινάει μὲ μιὰ συνομιλία ἀνάμεσα σὲ δύο αὐλικούς, τὸν Καρινὸ καὶ τὸν Σοστένε (σκηνὴ α' στ. 33-58), πού βρίσκονται στὸ δρόμο πρὸς τὸ «κριτήριο»: ὁ δεύτερος λυπᾶται τὸν Δημήτριο, ἐνῶ ὁ πρῶτος τὸν εἰρωνεύεται γιὰ τὰ αἰσθήματά του. Ἡ σκηνὴ β' (στ. 59-76) μᾶς δείχνει τὸν Δημήτριο «στὴ χάψη»: ἔρχεται ὁ Ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ προαναγγέλλει τὸ μαρτύριό του. Ἡ σκηνὴ γ' (στ. 77-114) μᾶς μεταφέρει στὸ βασιλικὸ συμβούλιο: ὁ αὐτοκράτορας ἀποφασίζει ὀριστικὰ τὸ θάνατο τοῦ Δημητρίου γιὰ παραδειγματισμὸ: ἀκόμα καὶ ὁ διστακτικὸς Κελιανὸς τώρα ἐνδίδει. Φέρνει ἐπίσης τὴν εἶδηση ὅτι ὁ Γαληνὸς κλεισθήκε ἄρρωστος ἀπὸ στενοχώρια στὸ παλάτι. Στὴν ἐπόμενη σκηνή (δ' στ. 115-124) καταφθάνουν οἱ ἄλλοι συμβουλάτορες, αὐλικοὶ καὶ στρατιῶτες, καὶ στὴ σκηνὴ ε' (στ. 125-145) φέρνουν καὶ τὸν Δημήτριο ἀπὸ τὴ φυλακὴ, μὲ σκεπασμένο τὸ πρόσωπο μὲ κόκκινη κουκούλα. Τοῦ διαβάζουν τὴ θανατικὴ καταδίκη: νὰ κατασπαραχθεῖ ἀπὸ τὰ λιοντάρια. Στὴ σκηνὴ στ' (στ. 146-181) δημιουργεῖται σύγχυση ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση μιᾶς ἄλλης μορφῆς μὲ «κόκκινη μπόλια στὸ κεφάλι»: ἀρχικὰ πιστεύουν πὼς πρόκειται γιὰ φάντασμα, ὅταν ὁμως ἡ σκεπασμένη μορφή θὰ πεῖ πὼς εἶναι ὁ

Δημήτριος, ὁ Βάρρος ἀντιλαμβάνεται ἀπὸ τὴ φωνὴ πὼς πρόκειται γιὰ τὸν Γαληνὸ, μεταμφιεσμένο, πού μὲ τὸ τέχνασμα αὐτὸ κάνει τὴν ὕστατη προσπάθεια νὰ σώσει τὸν Δημήτριο, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει τώρα τὴν πραγματικὴ φιλία καὶ αὐτοθυσίᾳ τοῦ Γαληνοῦ. Ὁργίλος ὁ αὐτοκράτορας διατάζει νὰ σκοτωθεῖ ὁ Δημήτριος ἀμέσως καὶ ὁ Λύσανδρος «τοῦ χτυπᾷ μιὰ κονταριά». Ὁ αὐτοκράτορας καὶ ἡ αὐλὴ φεύγουν μὲ τὸν ἀπαρηγόρητο Γαληνὸ, ἐνῶ ὁ Δημήτριος μένει «μοναχὸς ξαπλωμένος παραμεριάς» στὴ σκηνή (σκηνὴ ζ' στ. 182-195). Μετὰ ἀπὸ μιὰ σύντομη προσευχὴ του, κατεβαίνει ὁ Ἄγγελος μὲ τὸ στεφάνι τοῦ μαρτυρίου (σκηνὴ η' στ. 196-225) καὶ ὁ Ἅγιος παραδίδει τὴν ψυχὴ του. Στὴν τελευταία σκηνή (θ' στ. 226-273), ὁ ἐπίσκοπος Κάλλιστος, σὲ μονόλογό του μὲ μουσικὴ ὑπόκρουση, μακαρίζει τὸν νεκρὸ, ἐνῶ οἱ δύο στρατιῶτες, Λύσανδρος καὶ Ἀλφόριος, προσηλυτίζονται στὸ χριστιανισμὸ. Ἐνας σύντομος ἐπίλογος (στ. 274-291), πού ἀπευθύνεται στὸ κοινὸ, κλείνει τὴν παράσταση. Ὁ ἐπίλογος («υστερινός») (στ. 1-34) ἐκφράζει τὴς εὐχαριστίες στοὺς ὀργανωτὲς καὶ τὰ ἐπιφανῆ μέλη τῆς κοινότητος πού βρίσκονται ἀνάμεσα στὸ κοινὸ καὶ κάνει εἰδικὴ μνεῖα γιὰ τοὺς Πατέρες τοῦ τάγματος τοῦ Ἰησοῦ.

Τὸ κωμικὸ μέρος τοῦ ἔργου, τὰ «Διλοῦδια», ἔχουν στὴν Α' πράξι μιὰ μοναδικὴ σκηνή (στ. 1-88), ἀνάμεσα στὸν Πολέμαρχο, τὸν τύπο τοῦ καυχησιάρη μπράβου, καὶ τὸ «κοπέλιν του τὸν Κάσσανδρον», ἡ ὁποία ἀναπαράγει τὴ σκηνὴ Β' α' τοῦ Κατζούρμπου μὲ τὴς κομπορημοσύνες τοῦ πρώτου καὶ τὰ εἰρωνικὰ σχόλια τοῦ δεύτερου, ὥσπου σὲ μιὰν ἄσκηση ξιφασκίας ὁ ὑπηρέτης τραυματίζει τὸ στρατιώτη στὸ πόδι. Στὴ Β' πράξι ὁ Κάσσανδρος, πού ὑποφέρει ἀπὸ χρόνια ἀφαγία, συναντᾷ τὸν λόγιό Δοτόρε, ὁ ὁποῖος ἐπιδεικνύει τὴ λογιουσύνη του μὲ λατινικοῦρες. Στὴ σκηνὴ α' (στ. 89-100) αὐτοσυστήνεται ὁ ἰατρός, ἐνῶ στὴ σκηνὴ β' (στ. 101-202) ἀκολουθεῖ ἡ κωμικὴ συνάντηση μὲ τὸν πεινασμένο Κάσσανδρο: αὐτὸς φέρνει μαντάτο στὸν Δοτόρε νὰ ἔλθει στὸ ἀρχοντικὸ τοῦ Πολέμαρχου, ὅπου ἔπεσε τὸ παιδί του ἀπὸ τὴ σκάλα, καὶ νὰ φᾶνε μαζὶ: τέλος, ἡ σκηνὴ γ' (στ. 203-222) περιέχει σαρκαστικὰ εἰρωνικὰ σχόλια τοῦ

Τὰ τοῦ δράματος πρόσωπα

Μαξιμιανός	[Ρωμαῖος αὐτοκράτωρ]
Γαληνός	ἀνιψιός τοῦ ρηγός
Δημήτριος	μάρτυρας
Κελιανός	συμβουλάτορας τοῦ ρηγός
Κάλλιστος	ἐπίσκοπος
Ἄγαπητός	χριστιανός κρυφός
Βάρρος	ἄρχος τῆς κόρτες
Καρινός	ἄρχοντας
Σοστένης	ἄρχοντας
Μιχαήλ	ἀρχιστράτηγος [ἀρχάγγελος]
Ἄλφόριος	ἐκεῖνος ποῦ κρατεῖ τὸν στεντάρδο
Λύσανδρος	στρατηγός
Ἄγγελος	ποῦ κατεβαίνει μετὸ στεφάνι
Μάσιμος	[χριστιανός κρυφός]
Σίλβιος	[χριστιανός κρυφός]
Σολτάδοι ἕξι	
Πάγιοι ὀχτώ	<i>παιδιὸν, σὺν λυδοῖς</i>

Διὰ τὰ Διλούδια

Πολέμαρχος	[στρατηγός]
Κάσσανδρος	[ὑπηρέτης του]
Δοτόρες	[ἰατροί]
Ἀντώνης	[παιδὶ τοῦ Κάσσανδρου]
Γιάννης	[παιδὶ τοῦ Κάσσανδρου]

[Ἡ σκηνὴ παρουσιάζει τὸ παλάτι τοῦ Μαξιμιανοῦ καὶ τὴ φυλακὴ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου].

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἄρχοντες, ἐδῶ μ' ἔπεψεν ὅλη ἡ Ἀκαδημία,
διὰ νὰ σᾶς πῶ πρωτύτερα εἰς ἐκὼν κοντολογία
Τὸ εἶναι τῆς τραγέδιας, ὅπου 'ναι μοιρασμένη
εἰς πέντε μέρη· βρίσκειται μετ' ἐκείνη τυπωμένη.
Καθένα μέρος ἀπ' αὐτὰ ἔχει τὸν πρόλογόν του,
ὡς διὰ νὰ καταλάβετε καθάρια τὸν σκοπὸν του.
Γίνονται καὶ πιταυτικοῦ τέσσερα ξαραθύμια,
διὰ ν' ἀφικρᾶσθε μ' ὄρεξιν καὶ μετ' ἀποθυμία.
Πρῶτα καὶ ἀρχῆς ἐβγαίνει ἐδῶ ὁ ρήγας Μαξιμίνος
τὸν Δημήτηρην δοξάζοντας· διὰ κεῖνον καὶ ὁ Γαλῆνος
Κάνει μ' ὅλην του τὴν καρδιὰν 'ς καθὼς τ' ὀρίζει ὁ θεῖός του,
νὰ τὸν ψηφᾶ καὶ ν' ἀγαπᾶ σὰν νὰ 'τον ἐδικός του.
Καὶ ἐκεῖνος τοῦ 'πενε «ἤξευρε πῶς ὁ Δημήτρης εἶναι
Χριστιανός καθολικός, ἀφέντη μου Γαλῆνε».
Ἔτυχε ἐκεῖ καὶ τό 'κουσεν ὁ Βάρρος ὁ τεχνίτης
καὶ γλῆγορις τὸ ἔσωσεν τοῦ ρήγα σὰν πετρίτης,
Ὅ ὅποιος θυμώνοντας ὤρισεν νὰ τὸν πιάσουν
καὶ εἰς τὸ βύθος τῆς φλακῆς νὰ τὸν κατεβάσουν.
Λοιπὸν λιγάκι ἀπομονὴ καὶ τῶρι ἀρχινοῦσιν
τὰ ὅ,τι σᾶς ἐμίλησα νὰ τὰ ἐπικλουθοῦσιν.

Tit. πρόλογος τῆς πρώτης πράξης: Πρόλογος 9 εὐγέν': ἐβγαίνει 11 σκαθῶς: 'ς καθὼς 15 ἐτύχεν: ἔτυχε 20 post ἐπικλουθοῦσιν Τέλος quod delev.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Μὰ πέ μου διὰ τὲς νίκησες ποῦ 'καμες τσ' ἀφεντίας 95
 ἀπάνω σ' ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τῆς αὐτοκρατορίας.
 Διατὶ γροικῶ τοὺς ἐπαινοὺς ποὺ φανερὰ σοῦ δώνει
 ὅλος ὁ κόσμος κι ὁ λαός, ποὺ μοναχὰς σὲ σώνει,
 Διὰ τὴν καλὴν κυβέρνησιν ποὺ ὅλοι τὴν δοξάζουν 100
 καὶ τ' ὄνομά σου ἀπὸ τὴν γῆν στὸν οὐρανὸ ἀνεβάζουν.
 "Ἐλαβες καὶ ἀξιώματα ἐδῶ καινούργια πάλιν
 ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα μὲ παρρησιᾶν μεγάλην.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Τούτην τὴν χάρη ἐγὼ ψηφῶ πλιότερα ἀπ' τὴν ζωὴ μου
 κ' ἀπ' τῶν ἀνθρώπων τὲς τιμὲς ποὺ φέρνουν στὸ κορμὶ μου.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Λοιπὸν τῶρι μὴν καρτερᾶς καὶ μὴν ἀργῆς, νὰ ζήσης, 105
 ὅλα τὰ πάντα σήμερα ἐμένα νὰ ζηγήσης.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Καὶ συγχωρᾶς μου νὰ σ' τὸ πῶ;

ΓΑΛΗΝΟΣ

Καὶ πέ μου. Τί φοβᾶσαι;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Φοβοῦμαι πῶς, ἂν σοῦ τὸ πῶ, ὀλότελα μ' ἀρνᾶσαι.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Τάζω σου βεβαιότατα τοῦτο πῶς δὲν θὲ λάχη, 110
 διατὶ δὲν θέλω μετὰ σὲ νὰ 'χω ποτέ μου μάχη.
 Σοῦ τάζω στὸ κεφάλι μου κι εἰς τοὺς θεοὺς ἀμόνω
 πῶς ὅ,τι ἔχω στὴν καρδιᾶν ἐσένα δὲν τὸ χῶνω.

100 οὐρανὸν: οὐρανὸ 103 χάρη: χάρη

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐδῶ σηκώνονται καὶ οἱ δύο ἀπάνω
 Λοιπὸν, ἐγὼ 'μαι Χριστιανός, ρήγα μου, νὰ τὸ ξεύρης.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Δημήτηρ, ἐσὺ εἶσαι Χριστιανός;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ναῖσκε, ἂν τὸ γυρεύης. 115
 Μὲ χάριν Θεοῦ Χριστιανός εἶμαι καὶ θὲ νὰ ζήσω
 Χριστιανός ὡς τὸ τέλος μου, ἔχω νὰ ξεψυχήσω.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Γαληνός, Δημήτριος καὶ Βάρρος καὶ οἱ πάγιοι.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Βάρρο, τί θέλεις ἐδεπὰ καὶ ποιὰ 'ναι ἡ δουλειά σου; 3^ρ

ΒΑΡΡΟΣ

Νὰ προσκυνήσω ἦλθα 'δῶ τὴν ὑψηλότητά σου.

ΓΑΛΗΝΟΣ

"Οχι διὰ τῶρι, δὲν μπορῶ. "Ἄμε γύρισε πάλι. 120
 'Ἐμποδισμένος βρίσκομαι ἀπὸ ἔγνοια μεγάλη.

ΒΑΡΡΟΣ

Βλέπω το μὲ τὰ μάτια μου.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Πήγαινε, μὴν ἀργήσης.

120 υρίσκομαι: βρίσκομαι

ΒΑΡΡΟΣ

Χώρις ἄλλο, ἀφέντη μου, φεύγω καὶ μὴν μανίσης.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ἔτσι κάμε δ' γλήγορις καὶ φύγε ἀπ' ὀμπρός μας.

ΒΑΡΡΟΣ

Τῶν θεῶν καὶ τῆς πίστεως μας, κάτεχε, εἶν' ἐχθρός μας.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Τί εἶναι αὐτάνα ποὺ μιλεῖς, Βάρρε, καὶ ραζουνάρεις;

ΒΑΡΡΟΣ

Ἐχθρός εἶναι τῆς πίστεως μας καὶ βάρος μὴν τὸ πάρης.

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Γαληνός, Δημήτριος καὶ δυὸ πάγιοι

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Δὲν ἤξεύρω, ἀμὴ θαρρῶ τὸ πῶς νὰ μὴν τ' ἀρέση.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Δὲν βλέπτει τίπετις αὐτὸ κ' ὅ, τι λάχη ἄς πέση.
 Μ' ὅλα τοῦτα, Δημήτριε, κάμε καὶ ξαναπέ μου:
 Χριστιανός, λές, ἐγίνηκες; οἰμένα, ἀδελφέ μου!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Τοῦτο εἶναι ποὺ ὀρέγομαι κι εἶναι τὸ ριζικό μου,
 νὰ εἶμαι δοῦλος τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ἐτοῦτο δὲν μοῦ φαίνεται νὰ εἶναι τὸ καλὸ σου,
 μήτε μετ' αὐτο τ' ὄνομα βρίσκεις τὸ ριζικό σου.

134 μετὰυτο: μετ' αὐτο || υρίσκεις: βρίσκεις

125

130

Ἀλήθεια, δὲν μοῦ ἔτυχεν εἰς ὅλην τὴν ζωὴ μου
 τὸ ὄνομα τῶν Χριστιανῶν νὰ σιχαθῆ ἡ ψυχὴ μου.
 Πιὸ πρέπει νὰ θαυμάζεται, ἀμ' ὄχι νὰ παϊνᾶται
 ἡ ἀρετὴ ἑνοῦς πιστοῦ, ποὺ κάμνει νὰ τιμᾶται.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Διὰ λόγου μου ἔτσι τὸ γροικῶ καὶ ἄσφαλτα γνωρίζω
 πῶς κάθε καλὸς Χριστιανὸς σώνεται, ἀποφασίζω.
 Ὅθεν δίκαια τὴν τιμῶ, μαζὶ καὶ ἀγκαλιάζω,
 τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν, ποὺ με κάνει ν' ἀγιάζω.

140

ΓΑΛΗΝΟΣ

Μακάριος εὐρίσκεσαι, μόνου ἂν δὲν γελαῖσαι.
 Μὰ πέ μου ἐσὺ τὸν Ἰησοῦν διατί δὲν τὸν ἀρνᾶσαι;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πολὸν καιρὸν χρειάζομαι τοῦτο νὰ σ' τὸ μιλήσω·
 ὅθεν εἰς ἄλλην ἀφορμὴν θέλω σ' τὸ ξεδιαλύσω,
 Παρακαλώντας τὸν Θεὸν μόνου νὰ χαριτώσῃ
 τὴν καρδίαν σου πρὸς τὸν Χριστὸν νὰ τήνε πνευματώσῃ.

145

3'

ΓΑΛΗΝΟΣ

Πολλὰ γυρεύεις ἀπὸ μέ. Μὰ τί θὰ πῆ ὁ θεὸς μου
 γροικώντας πῶς τὸν νόμον μας ἀρνήθηκες ὀμπρός μου;

150

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἀεκάμη ὡς τοῦ φαίνεται καὶ ὡς τοῦ ἀποδιώξῃ.
 Μ' ὅλα τοῦτα ἐπιθυμῶ τώρα νὰ μὴν τὸ νιώσῃ.
 Καὶ ὄχι διὰ τοῦ λόγου μου, διατί δὲν τὸν φοβοῦμαι,
 ἀλλὰ διὰ κάποιους Χριστιανούς τοὺς ὁποίους λυποῦμαι,
 Ἐστώντας νὰ τοὺς λείπεται τῆς πίστεως ἡ θερμότη,
 μετὴν ὁποῖαν βέβαια νικοῦν τὴν θανατότη.

155

Ξέχασε 'κεινο πού 'τυχεν και πλιά σου μὴν θυμᾶσαι·
και τάζω σου ἀπ' τὴν σήμερον πάντα σου νὰ τιμᾶσαι.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Τί ὀρίζεις, γαληνότατε ἀφέντη, νὰ ξεχάσω
και εἰς ποῖαν δόξαν και τιμὴν μοῦ λές πῶς θέλει φθάσω;

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Νὰ ξεχάσης τὰ σίδηρα μαζί και τὸν θυμόν μου
ποὺ τάχατες σ' ἐπόρεψα ὡσὰν ἕναν ὀχθρόν μου.

185

7

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Δὲν εἶναι τίποτις αὐτά. Ἐδῶ 'μαι κι ὄρισέ με.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Στέργω τὴν καλὴν σου ὄρεξιν, διὰ τοῦτο γροίκησέ με.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐανὰ λέγω σου, Καίσαρε, πῶς στέκομαι ὀμπρός σου,
διὰ νὰ κάμω ὀγλήγορις ὅ,τ' εἶναι ὄρισμός σου.

190

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Καταλαβαίνω βέβαια πῶς θές νὰ ἀναπάψης
ὅ,τι θέλω κι ἀποθυμῶ, διὰ νὰ μ' ἀναγαλλιάσης.
"Αφησ' τὰ νεωτερικά κι ὄλα τὰ παραμύθια
και τῶν λωλῶν τῶν Χριστιανῶν τὰ ἄσκημα συνήθια.
Δὲν ξεύρω ποιὸς ἀνάποδος σοῦ ἔβαλεν στὸν νοῦν σου
νὰ πορευτῆς τόσ' ἄφρονα, ν' ἀφήσης τοὺς θεοὺς σου.

195

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ποιά παραμύθια εἶν' αὐτά ποὺ λές, ἢ ἀφεντιά σου,
και ποιά 'ν' αὐτά τ' ἀνάποδα, ποὺ λέει ἢ σεμνότητά σου;

198 λέγ': λέει

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Λέγω τές ματαιότητες τῶν Χριστιανῶν ἀνθρώπων,
ποὺ λές πῶς θε νὰ ἀνεβοῦν εἰς τοῦ Ἄβραάμ τὸν κόλπον.

200

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Δεῖξε μοῦ το πρωτύτερα πῶς εἶναι παραμύθια,
και τάζω σοῦ το, ρήγα μου, νὰ βάλω ἄλλη προμήθεια.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Δὲν πρέπει ἐδῶ, Δημήτριε, νὰ 'χωμε ἀντιλογίες·
ὅ,τι κι ἀν εἶναι, λέγω σου, πάψε ἀπ' τές μαγεῖες,
Και ἐγὼ σοῦ δίνω θέλημα νὰ γυρέψης τὰ πλοῦτη,
τὸ θάρρος μου και τὴν τιμὴν ἄσφαλτα δίνω σοῦ τη.

205

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐὐχαριστῶ σε, ρήγα μου, εἰς ὅ,τι μοῦ προσφέρεις,
μὰ τὴν καρδιά μου ἀπ' τοῦ Ἰησοῦ ποσῶς δὲν τὴν λιγεύγεις.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Λοιπόν, εἶναι ἀδύνατον τὴν γνώμην σου ν' ἀλλάξης;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Βέβαια· μὴν κουράζεσαι τόσο νὰ μ' ἐξετάζης.

210

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Στοχάσου το καλύτερα ἐτοῦτο ὀπου λέγεις.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πολὺν καιρὸν τὸ λόγιασα, ὅθεν μὴν με γυρεύγης,
Ἐστοντας κι ὀ Δημήτριος ἄλλο νὰ μὴν γυρεύγη,
μοναχὰς τὸν Ἰησοῦ Χριστό, ὡστε ποὺ νὰ τὸν εὔρη.

200 νὰ νεβοῦν: νὰ ἀνεβοῦν 201 πρωτήρα: πρωτύτερα 211 ante λέγεις γυρεύγεις quod in cod. cancel. est

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Λωλέ, σκληρὲ κι ἀνάποδε καὶ καταφρονεμένε!

215

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἄφεντη φρόνιμε, ἀγαθὲ καὶ πολλὰ τιμημένε.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἦθελα νὰ ἴμουν πρὸς ἐσέν' ὡς λέγει ἡ ἐμιλιά σου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πάντα μου ἤμουν πρόθυμος εἰς τὰ προστάγματά σου.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἄλλὰ παύγω στοῦ λόγου σου τὴν σήμερον σὰν ἤμουν.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Κ' ἐγὼ ἐλπίζω στὸν Χριστόν, ὁπού 'ναι ἡ ζωὴ μου.

8' 211

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Πέμου, μὲ ποιὰν ἀποκοτιὰν καταφρονᾷς ἐμένα;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Τοῦ Θεοῦ πλιότερην τιμὴν δίνω παρὰ ἐσένα.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Διὰ ποιόν Θεὸν 'νειρεύγῃσαι καὶ πέ μου τ' ὄνομά του.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἰησοῦ Χριστοῦ Θεάνθρωπο λέγω τὴν βασιλείαν του.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Λαίπν, σ' ἕναν περιέγελον κι ἄνθρωπον φουρκισμένον
ἀφθεσαι κ' ἔχεις διὰ Θεὸν μαζὶ κ' εὐλογημένον;

225

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Φράσει σε, ρήγα, σκόλασε, τὸν Θεὸν μὴν ξεβρίζης,
καὶ πάψε αὐτὲς τὲς βλασφημιές, 'πειδὴ ἔτσι κριματίζεις.Κάτεχέ το πὼς βρίσκειται παρὼν καὶ σ' ἀφικράται,
καὶ διὰ τὲς βλασφημιές σου πολλὰ σοῦ καταρᾶται.

230

Παύγω νὰ μὴν ἀνοιχτῇ ἡ γῆς νὰ σὲ ρουφήξῃ,
καὶ εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβηστο μόνερισ νὰ σὲ ρίξῃ.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ρίχτει τὸ σκῆπτρον του καὶ βγάζουν τὰ σπαθιά τῶς
ὅλη ἡ κόρτε

ἀπικοτᾶς, κακόγνωμε, ἐμὲν νὰ φοβερίζης;

Καὶ ὄμπροστὰ εἰς τὰ μάτια μου ἔτσι νὰ μὲ ξεβρίζης;

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πῶ δὲν σε ἐξέβρισα, μὰ εἶπα τὴν ἀλήθεια.

235

Κτεπε ὡς ἠξεύρεις, ρήγα μου, βάστα τὰ παραμύθια.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ὅσοι κράζω πλιὰ φρόνιμον, μὰ 'σαι λωλὸς μεγάλος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Μέγας φρόνιμος κράζομαι κ' ἔχω ὄλο μου τὸ θάρρος
ἐπὶ τὸν Χριστόν καὶ δι' αὐτὸν θὰ χάσω τὴν ζωὴ μου,
τὴν κίττη μου δὲν τὴν ψηφῶ μαζὶ καὶ τὸ κορμὶ μου.

240

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Και πῶς, παιδί μου ἐγκαρδιακό, δὲν μπορῶ νὰ σοῦ βγάλω
τὴν πίκραν πῶχεις στὴν καρδιά και χαρὰ νὰ σοῦ βάλω;

ΓΑΛΗΝΟΣ

Βέβαια ἀπ' τοῦ λόγου σου στέκει νὰ μὲ γλυτώσης
εἰς ἐκεῖνο π' ὀρέγομαι, νὰ μὴν μὲ θανατώσης.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἐγροίκησά σε πῶς μιλεῖς διὰ τὸν Δημήτηρην τώρα.
Φανερόν εἶν' στοῦ λόγου σου και σὲ ὄλην τὴν χώρα
Πῶς δὲν τὸν ἐποφάσισα ἐγώ, ἀλλὰ ἀτός του
εἶν' ἀφορμὴ τῆς πίκρας του κι ὄλος ὁ χαλασμός του.
Πόσες τιμές τοῦ ἔκαμα, μαζὶ και ἀξιωσύνες,
κι αὐτός μου τὰ ἀντίμεψεν μὲ πολλές κακωσύνες.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ἦ κύρη μου ἀγαπητέ, τάχα καλό μου θέλεις;

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Δὲν εἶν' αὐτὸ ἀρωτημὸς και διατί μου τὸ λέγεις;

ΓΑΛΗΝΟΣ

Θέλει φανεῖ ἡ ἀγάπη σου σ' ἐμένα, ἀν συμπαθήσης
τοῦ φίλου μου τοῦ γκαρδιακοῦ, τὴν ζωὴν του ν' ἀφήσης.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἐανὰ λέγω σου, Γαληνέ, συμπάθιο χῶρίς ἄλλο
τοῦ δίνω, ἀν μεταστραφῆ στὸν Δία τὸν-μεγάλο.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Τέτοιας λογῆς συγχώρεση ποτὲ δὲν τοῦ ἀρέσει.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Τὸ σπαθὶ και τὰ βάσανα θέλουν τὸν μεταστρέψει.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ὅμολογῶ το, ἀφέντη μου, ὁ Δημήτηρης πῶς φταίγει
και διὰ τοῦτο διὰ μέσου μου συμπάθιο σοῦ γυρεύγει.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Τὰ λόγια χάνεις, ἀνιψιέ, μὰ τίποτις δὲν κάνεις.
Γύρεψέ μου ὅ,τι ἄλλο θές, πρόθυμα θέλεις λάβης.
Μὰ ἡ χάρις μου δὲν συμπαθᾷ τόσο μεγάλο σφάλμα,
ἔστοντας κι ὄλοι οἱ θεοὶ δὲν θέσι τέτοιον πράγμα.
Χάνεται τὸ βασίλειο ἀπ' τὴν Χριστιανοσύνη,
μήτε ἐλπίζω ἀπ' τοὺς θεοὺς νὰ λάβω καλωσύνη.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ὅ,τι ἄλλη χάρη ποὺ μπορεῖς, ρήγα μου, νὰ μοῦ δώσης
πρὸς τούτην δὲν τήνε ψηφῶ, ἀν θές νὰ τὸν γλυτώσης.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Λωλὰ μιλεῖς, ὦ Γαληνέ, σὲ τοῦτο μὴν φωνάζης.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Φίλος μου εἶν' ἐγκαρδιακός, μπάρμπα, μὴν μὲ πειράζης.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Δὲ δύνομαι νὰ σοῦ γροικῶ κρᾶζοντάς τονε φίλο
ἐκεῖνον ποὺ μ' ἐσύγχυσεν, τὸν παράνομον σκύλο.
Ἐκαταφρόνησεν πολλὰ τοὺς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων
κι ὄλους τοὺς προγονέους μου κ' ἐμὲν τὸ Μαξιμίνο.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ἐπαινος μοῦ εἶν' ἅγαπῶ ἕναν ὁπού ἵνα ἄξιος
στ' ἄρματα καὶ στήν δούλεψιν ἴσια κι ὄχι ἀνάξιος.

130

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Βλέπω το πῶς σ' ἐμάγεψεν καὶ διὰ τοῦτο γεῶσαι,
λίγο σοῦ λείπει, τοὺς θεοὺς κ' ἐμένα νὰ ἀρνᾶσαι.
Διὰ τοῦτο τῶρι ἀμόνω σου, συγχώριο πιδὲν ἔχει,
μῆτε αὐτὸς μῆτε ἐσύ, μόνου σᾶσε ξετρέχει
Φοβερὴ ὀργὴ ἀπάνω σας, σοῦ λέγω εἰς δύο λόγια:
βέβαια παρατίζω σας εἰς τὰ χέρια τοῦ μπόγια.
Γροίκησε, ἂν ὀρέγεσαι κι ἂν θές νὰ μὴν ποθάνη,
ἄμε πὲ τοῦ Δημήτριου πῶς ἀπὸ τῶρι χάνει
Τὴν ζωὴν καὶ τὸ μεγαλειό, ἀνίσως δὲν γυρίση
καὶ πλιά ντου ἀπ' τὴν σήμερον τὴν πίστιν του νὰ βρίση.
Διὰ τοῦτο δίνω διοριὰ καὶ δὲν ἀποφασίζω
κι ἀπόκριση ἀπ' τὸ στόμα σου τέλεια νὰ γροικῆσω,
Ἄν κάμη ὡς σοῦ μίλησα, μαζὶ κι ὡς εἶν' τὸ πρέπο.
Ἄλλιῶς τὸν ξεμερδίζουσιν τὰ ζὰ κ' ἐγὼ τὸν βλέπω.
Κ' ἐσὺ μὴν ἔλθης πλιά ὀμπρὸς νὰ τόνε μεσιτέψης,
ἔστοντας καὶ χειρότερα ἔχεις νὰ μ' ἀγριέψης.

135

140

17

148

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Γαληνὸς μοναχὸς καὶ δύο στρατιῶτες

ΓΑΛΗΝΟΣ

᾽Ω σκληρέ! Ἄχου, βάρβαρε! Ἄ, φύσις σιχαμένη,
ἡ γνῶμη σου εἶν' πρὸς ἐμέν' πολλὰ φαρμακεμένη.

129 εἶν' ἀγαπῶ: εἶν' ἅγαπῶ 140 πίστιν: πίστιν του Tit. ante 147 Σκηνη
τρήτη: Σκηνη τέταρτη 148 post ἐμέν add. πολλὰ

Ἐγνώρισά σε σήμερον πῶς θέλεις ν' ἀποθάνω,
καὶ βέβαια παθαίνω το διὰ τὸν φίλον ποὺ χάνω. 150
Ἄγρια ἀπανθρωπιὰ χῶρις ἐλεμοσύνη,
χερότερη ἀπ' τῶν λιονταριῶν εἰς τὴν ἐσκληροσύνη.
Δύο ὥρες μόνου τοῦ καιροῦ μοῦ συγχωρᾶς νὰ ζήσω
κι ἀπέχεις μὲ τὸν φίλον μου γοργὸ νὰ ξεψυχήσω.
Ἄν τύχη δὲν κατανοᾶς πῶς δὲν μπορῶ νὰ κάμω 155
σὲ δυὸ ὥρες π' ἀποθυμᾶς σ' ἐσένα νὰ συνδράμω;
Πέ μου το ξεκαθαριστὰ πῶς θές νὰ τὸν χαλάσης
κι ἀπονα χῶρις λύπησιν στήν φούρκα ν' ἀνεβάσης.
Ὡ ἀνεγέλιο φανερὸ ποὺ κάνεις τοῦ Γαλήνου,
δὲν θέλω πλιά μου νὰ κραχτῶ αἷμα τοῦ Μαξιμίνου. 160
Ποτέ μου δὲν τὸ ἔλπιζα ἔτσι ἄσχημα σ' ἐμένα
νὰ κάμη καὶ νὰ πορευτῆ τόσον ξεμουλισμένα.
Τὶς ζεύρει! ὡς τὸ ὕστερον θέλει τὸ μετανοιώση,
ἐλπίζω νὰ ξεγδικιωθῶ κ' ὕστερ' ἄς μὲ σκοτώση.
Μ' ὄλα τοῦτα μοῦ φαίνεται ἀκόμη νὰ βαστάξω 165
καλὴ καρδιὰ στὰ βάσανα καὶ βοήθεια νὰ κράξω
Ἀπ' τὸν Θεὸν συνέργησιν, σὰν μιλῶ τοῦ Δημήτρη
μὲ δάκρυα καὶ μὲ κλάματα εἰς τὴν ὥραν ἐτούτην.
Νὰ τὸν γυρίσω ἂν ἐμπορῶ, ἄλλιῶς ἄς ἀποθάνω
τὴν σήμερον ἀντάμα ντου, τὴν ζωὴν μου τὴν χάνω. 170
Μ' ὄλα τοῦτα, ταλαίπωρε καὶ καταφρονημένε
ἀπ' τὸν Θεόν, ὦ Γαληνέ, καὶ πολλὰ πικραμένε,
Ὡχου! καὶ νὰ 'τον βολετόν, Δημήτρη, νὰ τὸ ξεύρης 175
πόσά παθα διὰ λόγου σου, χαρὰ ἦθες μοῦ φέρης.
Μαζὶ καὶ νὰ μὲ λυπηθῆς, φίλε μου, νὰ γροικῆσης
τὰ πάθη μου, καὶ τάζω σου ἦθες λιγοθυμῆσης.
Μὰ τί νὰ κάμω; τί νὰ πῶ; τίποτις δὲν πιστεύγει 180
ἔστοντας κι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μέσα ντου κυριεύγει
Δημήτρη, ἀγαπημένε μου, νὰ 'θελες νὰ γροικῆσης
τὰ λόγια ἐμέν' τοῦ φίλου σου νὰ μὲ παρηγορήσης.

180

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ

Δημήτρης, Μαξιμιανός, Κελιανός, Καρινός, Σοστένης, Βάρρος,
 Λύσανδρος, Ἄλφωριος καὶ ὄλη ἡ κόρτε καὶ πάγιοι.
 Ὁ Δημήτρης φορεῖ κόκκινα καὶ ἔχει καὶ μίαν μπόλια
 στὴν κεφαλὴν του κόκκινη καὶ τότε σκεπάζει

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Νά με ἐδῶ, ὦ βασιλιά, κι ὄμπρός σου γονατίζω,
 δι' ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τὸ αἷμα μου νὰ χύσω.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Μιλεῖς ἀκόμη, ἄνομε καὶ σκύλε λυσοιασμένε,
 ἀνάποδε, διπρόσωπε καὶ παραλογισμένε;

Τὴν ἀπόφασιν γράφει ὁ Κελιανός

Τὴν ἀπόφασιν, Κελιανέ, γράψε ἐδὰ ἀμπροστά μου
 μὲ τὴν βουλὴν σας ὄλωνῶν, πού βρίσκεστε κοντά μου.
 Νά χαθῆ, ν' ἀποφασιστῆ γοργό καὶ νὰ ξεκάμη,
 νὰ γκρεμισθῆ ὁ ἄνομος στὴν κόλαση, στὸν Ἄδη.

ΚΕΛΙΑΝΟΣ

Τοῦ δίνει τὴν ἀπόφασιν καὶ μιὰ πένα

Ἐπόγραψε, αὐτοκράτορα, ἐδῶ τὸ θέλημά σου.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Διαλάησέ το ἐδῶ ὄμπρός κατὰ τὴν κάρικά σου.

Τοῦ στρέφει τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν διαβάζει φανερά ὁ Κελιανός
 Ὁ Δημήτρης γονατίζει

130 βρῖσκειται: βρῖσκεστε

ΚΕΛΙΑΝΟΣ

Ἐπόφασιν τοῦ Θανάτου τοῦ Δημητρίου
 Πῶς ὁ Γαλέριος ὁ Μαξιμιανός, βασιλεὺς τῶν Ρωμαίων
 καὶ αὐτοκράτωρ ὄλης τῆς οἰκουμένης, ἐπίτροπος ὄλων
 τῶν θεῶν καὶ φίλος τοῦ Διός, ἐποφασίσασαμεν καὶ ἀποφα-
 σισαμεν μὲ ὄλον τὸ συμβούλιον, τὸν Δημήτριον νὰ ριχτῆ
 ἀπὸ εἰς τὰ λιοντάρια, διὰ τὸ καταφρόνιον πού ἔκα-
 με τῆς πίστεώς μας.

Ὁ Γαλέριος ὁ Μαξιμιανός.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Σηκώνεται καὶ μιλεῖ

Ἐπιμένω τὴν ἀπόφασιν πού κάμετε σ' ἐμένα.

Κι ἐγὼ μου, προσφέρνω σου τὸ ἐδικόν μου πνεῦμα.

ΚΕΛΙΑΝΟΣ

Ὅσο δὲν λείπει, Καίσαρε, μοναχὰς νὰ τὸν πᾶσιν
 σπῶν λάκκον νὰ τὸν ρίξουσιν, τὰ θεργιά νὰ τὸν φᾶσιν.

Ἐπιπέσει τὴν παιδεψιν σ' ὄλα τὰ κρίματά ντου

καὶ νὰ τρομάξουν οἱ ἄνομοι πού ἔταν στὴν συντροφιά ντου. 145

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ

Μαξιμιανός, Κελιανός, Βάρρος, Καρινός, Σοστένης, σουλτάδοι
 καὶ ὁ Γαληνός μὲ μιὰν κόκκινη μπόλια στὸ κεφάλι

ΒΑΡΡΟΣ

Ὅσο δὲν λείπει, καὶ ἴντα θωρῶ ἐδῶ κουκουλωμένο;

Ὅσο φάντασμα μοῦ ξέπεσεν σ' ἐμέν' ἔτσι Ὀλιμμένο;

Ὅσο δὲν λείπει

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ποιές και τί μαγεΐες είναι αὐτὲς ποὺ βλέπω,
 Τὴν παιδεψιν ὁ ποιητῆς θεὸς νὰ βρῆ σὰν τὸ πρέπο.
 Ὁ Δημήτρης εὐρίσκουντον δεμένους κ' εἶν' λυμένους
 καὶ ποῖος τάχα ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶν' ἀποφασισμένος;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

Πρέπει νὰ ξεσκεπάσωμεν ποιὸς εἶναι διὰ νὰ δοῦμεν,
 τί δηλοῖ τὸ μυστήριον καὶ πῶς νὰ πορευτοῦμεν.
 Μίλησε, πὲ ποιὸς εἶσαι σὺ κ' ἐδῶ τῶρι ἐφάνης;

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἄν δὲν βαστᾶς τὸν ἄνεμον, φεύγει καὶ τόνε χάνεις.

ΒΑΡΡΟΣ

Δὲν ἐβγαίνει ἀπ' τὸ στόμα σου τάχα κανένας λόγος;

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ὅϊμένα τὰ σῶθια μου πιάνει μέγας πόνος!

ΓΑΛΗΝΟΣ

Πιάσου, μὴν ἔχῃς κόπικα καὶ πάψε, μὴν φωνάζῃς·
 ἐγὼ εἶμαι ὁ Δημήτριος καὶ τόσο μὴν τρομάζῃς.

ΒΑΡΡΟΣ

Ἄπ' τῆ φωνῆν του, ἀφέντη μου, θεὸς νὰ εἶναι ὁ Γαλῆνος.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Τί λές, Βάρρο, ἐχάθηκεν τώρα ὁ Μαξιμίνος;

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ἐσκεπάζεται ἀτὸς του

ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀνιψιός, ὅπου πολλά παθαίνω
 τὸν μάρμπα μου πολλά βάσανα, πάθη παίρνω.
 Ἐπὶ τῆς ν' ἀποφάσισης ὁ ἄφταιστος ν' ἀποθάνη,
 τὴν ζωὴν του δι' ἀγάπην του ἀνιψιός σου τὴ χάνει.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἐγὼ ἐγκαρδιακὲ, τῶρι βλέπω καθάρια
 τὰ πιστευμένα μ' ἀγαπᾶς σὲ κάθε λογῆς πράμα.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἄν σὺ εἶναι λωλή, φρενετικὴ κι ὄχι ἄγια.
 Ἄν πρὸς του ἐβγάλτε τον, διατὶ τοῦ κάνει μάγια.
 Ἄν στρατιῶτες δυνατοί, ἐλευθερώσετέ μας,
 ἄν σὺ σῶσετέ τον πάραυτας κι ἀναπάψετέ μας.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

Τοῦ χτυπᾶ μιὰ κονταριά

τὸ κοντάρι ποὺ βαστῶ λάβε τὴν πλευρωμὴ σου
 καὶ τὸ μιστὸν εἰς τὰ κακὰ ποὺ 'πραξες στὴ ζωὴ σου.

ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΣ

Ἄν παιδί μου ἐγκαρδιακό, καὶ κάτσε στὸ θρονί μου,
 καὶ στοχάσου, ἀνιψιέ, τὴν καλὴν ὄρεξή μου.
 Ἄν ἄρξῃς, παιδάκι μου, νὰ μὲ παρηγορήσης,
 τὸ βασιλικὸ θρονί κάτσε καὶ νὰ ὀρίσης.

ΓΑΛΗΝΟΣ

Ἄν γὰρ καί, ὦχου ἄπονε μάρμπα, ὅπου μοῦ βγάνεις
 τὴν ἀνιψιότητά μου, τὴν ἀνιψιότητά μου, τὸν ἀποβγάνεις!

Κι ἀπέκειας λές, ὦ ἄνομε, νὰ κάτσω στὸ θρονί σου, 188
μπάρμπα μου ἐγὼ δὲν σ' ἔχω πλιό, ἤβγηκα ἀπ' τὴ βουλή σου.

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

Δημήτρης μοναχὸς ἐξαπλωμένος παραμεριάς

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἦ Σωτήρα γλυκύτατε κι ὦ Ἰησοῦ, χαρά μου,
λάβε τοῦτο τ' ὀλόκαυμα, ποῦ σοῦ φέρνει ἡ καρδιά μου.
Ἄς εἶν', Χριστέ πανάχραντε, θυσία ἐνωμένη
τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ πάθου σου διὰ νά 'ναι εὐλογημένη, 189
Ἀνέβασέ την ὀμπροστά εἰς τὸ θρονί τῆς Τριάδος·
ἄς φανῆ ὠραιότατη δίχως κανένα βάρος.
Ἐπίστεψα, ἐλάλησα, Κύριε, τ' ὄνομά σου,
σύρε τώρα τὸ πνεῦμα μου αὐτοῦ στὴν βασιλείά σου.
Ἀπόκοτα καὶ φανερά ἐκράτουν τὸ βαγγέλιο 190
καὶ ἀποθύμουν νὰ γενῶ σουλάτσο κι ἀνεγέλιο,
Ὅμπρὸς στὸν αὐτοκράτορα κ' εἰς ὄλους τοὺς μεγάλους
ἐγύρεψα νὰ εὔρεθῶ μάρτυρας μὲ τοὺς ἄλλους.
Ἄλλο δὲ λείπει, Κύριέ μου, μόνο ἡ παρηγοριά σου
νὰ μᾶς κράξῃ στὰ ὑψηλά σιμὰ εἰς τὴν δεξιά σου. 191

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

Ἄγγελος καὶ Δημήτριος,
τώρα κατεβαίνει ὁ Ἄγγελος μὲ τὸ στεφάνι

ΑΓΓΕΛΟΣ

Στέκου, μάρτυρ' Δημήτριε, χαρούμενος στὸν Κύριον, 200
νά, τὸ στεφάνι ποῦ ὠρεῖς εἶναι διὰ τὸ μαρτύριον.

189 ante βασιλείᾶσου locus illeg. qui cancell. est

Πάτωσε ἀπ' τὴ φυλακὴν τοῦ κορμιοῦ ποῦ ἀμποδίζει,
διὰ νὰ βρεθῆς μὲ τὸ χορό, ποῦ θὰ σὲ τριγυρίζῃ
τὸ πνεῦμα τὸ ἀγγελικόν, ὡς διὰ νὰ θριαμβεύῃς 200
στὴν δόξαν τὴν ἀθάνατην κι ἄλλο νὰ μὴ γυρεύῃς.
Ἐπάρησες καὶ ἔξιζει σου νὰ χαίρεσαι αἰωνία
ὡς διὰ νὰ βλέπῃς τὸν Ἰησοῦν μαζί μὲ τὴν Μαρία.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Με πολλὴ ἀνεγάλλιαση καὶ χαρὰ τῆς καρδιάς
εὐχαριστῶ σου, ἀγγελικὸ πνεῦμα τῆς εὐλογίας. 205

ΑΓΓΕΛΟΣ

Λάβε τώρα, Δημήτριε, τὸ στεφάνι ἀπ' τὸ χέρι
ἐμένα ποῦ 'στειλεν ὁ Χριστός, διατὶ σὰν ἀγιοκέρι
κατέλυσες τὴν ζωὴν χύνοντας καὶ τὸ αἷμα.
Ἄφῃς' τώρα, Δημήτρη μου, νὰ πετάξῃ τὸ πνεῦμα.

Φεύγει ὁ Ἄγγελος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ἄς πᾶμεν, δοῦλε τοῦ Θεοῦ, στὸν παράδεισο ὁμάδι 210
νὰ δῶ καὶ τὸν Ἀγαπητὸν καὶ νὰ χαροῦμεν πάλι.
Δημήτρη καλορίζικε, νὰ σὲ λέν' ὄθεν μακάριο,
ψυχὴ μου, ἀνέβα στὰ ψηλά καὶ δὲ χρειάζεσαι ἄλλο.
Πανλυτρωτήν, τὸν πλάστην σου, τὸν Ἰησοῦν τὸν Θεόν σου
νὰ τὸν χαρῆς αἰώνιως ποῦ 'ναι τὸ ριζικόν σου. 215
Με τὰ χέρια σου ξεψυχῶ, γλυκότατόν μου θάρρος,
Δέσποινα, Θεοτόκε μου, πριγοῦ μὲ πάρη ὁ Χάρος.
Με τὴν ψυχὴν μου τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ ἀκριβοῦ υἱοῦ σου.
Με τὴν ζωὴ καὶ δόξα σου, χαρὰ τοῦ ἐμυτοῦ σου.
Με τὸ πᾶν καὶ ὁμολογῶ. Ἐνας Θεός πῶς εἶσαι 220
μὲτ' ἐμὲ καὶ τρισυπόστατος ὡς ἡ ἐκκλησιὰ λαλεῖ σε.

Με τὸ πᾶν σου: ἔξιζει σου 219 ἀμικροῦ σου: ἐμυτοῦ σου

Ἐπαινῶ καὶ δοξάζω σε πῶς Χριστιανὸς ποθαίνω,
 μάλιστα με μαρτύριο ἀπ' τὸ χῶμα ἐβγαίνω.
 Νά, πού 'ρθενε ἡ ὥρα μου νὰ γλυτώσῃ ἡ ψυχὴ μου·
 Ἰησοῦ γλυκύ μου, ἔπαρ' τὴν μ' ὄλην τὴν ὄρεξή μου.

ΣΚΗΝΗ ΥΣΤΕΡΙΝΗ

Κάλλιστος μοναχός. Μουσικὴ παίζει

Τούτῃ ἡ γλυκεία μουσικὴ, μαζὶ καὶ μελωδία
 τῶν Ἀγγέλων τοῦ οὐρανοῦ ἄσφαλτα εἶν' ψαλμωδία.
 Νά 'ξευρα ποῦ νὰ σ' εὕρισκα, Δημήτρη ἡγαπημένε,
 νὰ σέ 'δα, δοῦλε τοῦ Χριστοῦ, πολλὰ ἐμπιστεμένε.
 Μὰ νὰ τον ἀπὸ ριζικοῦ ἔδεπὰ ξαπλωμένος,
 βουτημένος στὸ αἷμα ντου, μάρτυρας καμωμένος.

Σκύβει καὶ γονατίζει ἔμπρός του

Βλέπω σε κι ἀγκαλιάζω σε με καημούς καὶ με δάκρυα,
 γλυκοφιλῶ τὸ χέρι σου, τῆς βέστας σου τὴν ἄκρια,
 Τὸ δοξασμένο σου κορμί, τὲς πληγές καὶ τὸ αἷμα·
 βλέπω πῶς τὸ μαρτύριο ἔχεις ἐκ τ' Ἁγιο Πνεῦμα,
 Τὸ στεφάνι τὸ ἔκλαμπρο μαζὶ καὶ τὴν κορώνα,
 ἔλαβες τῶρι ἐκ τὸν Ἰησοῦ, χαίρου ὡς τὸν αἰῶνα.
 Ὅϊμένα νὰ μοῦ ξέπεσεν τὸ μαρτύριο κ' ἐμένα,
 διὰ τὸν Ἰησοῦν τὸ αἷμα μου νὰ χύσω ἀνδρειωμένα.
 Μὰ πῶς νὰ κάμω νὰ ἐβγῆ ἀπ' ἐδῶ τ' ἅγιο σῶμα
 καὶ νὰ τὸ πάγω νὰ 'ν' μαζὶ στῶν μαρτύρων τὸ χῶμα;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

Ἄπιστοι ἐμεῖς δὲν εἴμεσθεν, ὦ ἅγιε Δεσπότη,
 μήτε σὲ ἐμποδίζομεν νὰ κάμῃς τὴν πρεπότῃ.

Titl. ante 226 Σκηνή: Σκηνὴ ὑστερινή 232 ἀγγαλιάζομαι: ἀγκαλιάζομαι
 235 καὶ: ἐκ 237 post τῶρι add. ἐκ 238 ἦ μὲν: Ὅϊμένα 241 τον: τὸ

Ἰπὲρ τὸ ἅγιο λείψανο καὶ τὸ μακάριο σῶμα·
 πίνεται πῶς εἶν' ζωντανὸ τοῦ κορμοῦ του τὸ χρῶμα.

ΑΛΦΟΡΙΟΣ

Ἰπὸ δυνῶν μας τὴν καρδιὰν ἐφώτισεν ὁ Κύριος,
 πῶς ἐκάμενε Χριστιανούς τοῦ μάρτυρα ὁ ζῆλος.
 Ὅλοι παρακαλοῦμε σε τοὺς δυὸ μας νὰ βαφτίσῃς
 καὶ τὴν χάριν τὴν θεϊκὴν ἀπάνω μας νὰ χύσῃς.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ

Ἰπὸ θεία, θέτε το κ' οἱ δυὸ, ἦ μὲ περιγελάτε;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

Ἰπὸ τὰ χέρια σου, ἅγιε Δεσπότη, νὰ γεννᾶται
 Ἰπὸ τὴν χάρη μέσα μας παίρνοντας τὸ μυστήριον,
 γίνοντάς μας με τὸ νερὸ στὸ ἅγιο βαφτιστήριον.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ

Ἰπὸ πολλὴ μοῦ δώνετε ἀνάμεσα στὴν θλίψιν·
 Ἰπὸ τὴν πλάτην ἐπέπεσε τὸ ἅγιο σῶμα
 Ἰπὸ τὸν ἄνωτον βάφτισμα, ὅπου σᾶς καθαρίζει
 καὶ ὁ Ἰησοῦς διαμέσου ντου τὸν οὐρανὸν χαρίζει.
 Ἰπὸ τὴν πολλὴ μοῦ ξέπεσεν πῶς ὁ Θεὸς μᾶς κράζει
 καὶ ἀπ' τοῦ Δημήτρη τὸν χαμὸν μέσα ἡ καρδιά μου βράζει.

Γονατίζει ἔμπρός στὸν Ἁγιον

Ἰπὸ τὴν θαυμαστότατο, τὸ ὅποιον ξεβλαστώνει
 Ἰπὸ τὴν πίστους στὸν Πανάχραντον, τούτους τοὺς δυὸ γλυτώνει.
 Ἰπὸ τὴν ὄλοι κράζονται, πού Χριστιανοὶ λογοῦνται
 καὶ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς με τὸν Ἰησοῦν γροικοῦνται.
 Ἰπὸ τὴν στὸν Πανάχραντον ὄλοι μας σὲ κρατοῦμεν,
 Ἰπὸ τὴν ἅγιε Δημήτρη, ὄλοι σὲ προσκυνοῦμεν.

Ἰπὸ τὴν πλάτην add. τῶρι metr: gr. 259 post μέσα add. ἡ

Προμήθεψε, μεσίτεψε διὰ μᾶς εἰς τὸν Σωτήρα,
διὰ νὰ χαροῦμεν καὶ ἐμεῖς τὴν ζωὴν τὴν ἀγία.
Ἄς πάρωμεν τὸ λείψανον νὰ τὸ πᾶμεν στὸν τόπον
νὰ ναι μαζί με τὰ κορμιά τῶν ἁγίων ἀνθρώπων.

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ

Μὲ περισσὴ μου εὐλάβεια τὸ πιάνω καὶ τὸ πάγω
ὅπου ὀρίζεις: Ἄγιε, διὰ σένα ν' ἀποθάνω.
Ἄντάμα τονὲ πιάνομεν καὶ τὸν ἐπικαλοῦμεν
καὶ ὅπου θεὸς τότε πάμενε, τὸ χέριν του φιλοῦμεν.
Ἄμην.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εἶδετε ἄω τὴν σήμερον, ἄρχοντες, τὸ μαρτύριο
καὶ τὴν κορώνα πού βαλεν ὁ Ἅγιος ἀπ' τὸν Κύριο.
Ἄποδεχτήτε, τὸ λοιπόν, ὡς ἡ τέχνη ὀρίζει
κ' ἐκάμεν στὸ θέατρον, δίχως νὰ μᾶς ἔμποδίζη
Τινὰς ἀπὸ τοῦ λόγου σας καὶ ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σας·
ἐπράξετε ἐνάρετα ὡς εἶν' τὸ μάθημά σας.
Ὁ σκοπὸς μας τὴν σήμερον εἶναι διὰ ν' ἀγαπᾶτε
τὸν Δημήτηρην τὸν ἅγιον καὶ νὰ τὸν ἐπαινᾶτε.
Φανερὴ ναι, στοῦ λόγου σας, ἡ ἐδικὴ ντου ἀνδρεία,
διὰ τοῦτο πρέπει πᾶσα εἰς με παστρικὴν καρδιά
Νὰ μιμηθῆ τὲς ἀρετὲς καὶ τὲς ἀγίες του πράξεις,
προφέροντάς τες πάντοτε με τιμημένες τάξεις.
Ὁ ζῆλος μας ὁ περισσὸς σιμὰ στὴν ἀγιωσύνη
τοῦ ἁγίου Δημήτριου καὶ στὴν παστρικοσύνη,
Στὸ θέατρον τὴν σήμερον με περισσὴ χαρὰ μας —
συμπαθισμέν' ἄς εἶν' λοιπὸν ὅλα τὰ σφάλματά μας.
Καὶ πάμενε νὰ εὔρωμεν τίποτις νὰ χαφτοῦμεν
καὶ στὸν καιρὸν καλύτερα θέλομεν σᾶς τὰ ποῦμεν.

Ἐπιλ. 285 post τὲς addl. πάντοτε

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΣΤΕΡΙΝΟΣ

Ὅλοι εὐρίσκεστε ἐδεπά, ἄρχοντες, καὶ ἄς μιλήσω,
τοῦ ἁγίου Δημητρίου μαρτύριον νὰ ξηγήσω. 34'
Μὰ τρόπον ὠραιότατον καὶ με περισσὰ χάρη
τὰ πάντα ἐφανερῶσασι με χαρὰ καὶ καμάρι.
Διὰ τοῦτο με ἐστείλασι κ' ἐμέν' νὰ σᾶς μιλήσω 5
καὶ ὀλωνῶν πού βρῖσκεστε ἐδῶ νὰ φκαριστήσω.
Πᾶντα καὶ ἀρχῆς εὐχαριστῶ τὸν ἅγιον ποιμένα,
τὸν δεσπότην Γιουστινιανόν, πού παρ' ἄλλο κανένα
Ποτάθηκένε ἄξιος καὶ ἀπ' ὅλους τιμημένος, 34'
στὸν ἀρχιερατικὸν βαθμὸν καὶ θρόνον καθισμένος. 10
Μεύτερο, στοὺς αἰδέσιμους πατέρες καὶ παπάδες,
Φράγγους, Ρωμνιούς, πού με πολλὲς καὶ παρὰ πλῆσες χάρες
ἄς ἐτιμῆσαν νὰ ῥθουσιν νὰ δοῦν καὶ νὰ γροικήσουν
τοῦ ἁγίου τὸ μαρτύριο, δίχως νὰ μᾶς ἔμποδίσουν.
Ἄπὸ τὸν ἄρχον κούνσουλο με ὄλην τὴν γενιάν του, 15
με τὴν ἀρχοντοπούλαν του καὶ τὴν ἀρχόντισσάν του.
Ἄπὸ τὸν εὐχαριστοῦμενε τσ' ἄρχοντες τσ' ἐδικούς μας,
Φράγγους, Ρωμνιούς, πλούσους, φτωχοὺς
καὶ τοὺς ἐγκαρδιακοὺς μας.
Ἄπὸ τὸν ὅλους τὲς ἀρχόντισσες καὶ τὲς ἀρχοντοπούλες,
πλούσες, φτωχὲς, καλὲς, κακὲς, εὐχαριστοῦμεν τζι οὐλες. 20
καὶ ὁ ἅγιος Δημήτριος νὰ μᾶς κάμη τὴν χάριν
καὶ βρεθοῦμεν στὸν οὐρανὸν ὅλοι, μικροί, μεγάλοι,
καὶ νὰ γενῆ ὁ τόπος μας καὶ τὸ φτωχὸ νησί μας
ὡς τὸ ἄν οἱ παπποῦδες μας, μαζί κ' οἱ πρόγονοί μας.
Ἄπὸ τὸν εὐχαριστοῦμεν τσ' ἀφέντες τοὺς πατέρες 25
καὶ τὴν συντροφίαν τοῦ Ἰησοῦ, πού ὅλες τὲς ἡμέρες

Ἐπιλ. ὅστ. 2 ante μαρτύριον delet. τὸ metr. gr. 8 Γιουστινιανόν: Γιουστινια-
νός 18 Φράγγους: Φράγγους